

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Václava Novotného a soudkyň JUDr. Ludmily Valentové a JUDr. Lenky Matyášové v právní věci žalobce: **H. V. H.,** zast. advokátem Mgr. Faridem Alizeyem, se sídlem AK Masná 8, Moravská Ostrava, proti žalovanému **Ministerstvu vnitra,** Nad Štolou 3, Praha 7, o udělení azylu, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 2. 6. 2004, č. j. 24 Az 981/2003 - 44,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Soudem ustanovenému advokátovi Mgr. Faridu Alizeyovi **se přiznává** odměna a náhrada hotových výdajů ve výši 1075 Kč, která bude uhrazena do 30 dnů od právní moci rozsudku z účtu Nejvyššího správního soudu.

Odůvodnění:

Rozhodnutím žalovaného ze dne 30. 9. 2002, č. j. OAM-3265/VL-07-HA14-2002, stěžovateli nebyl udělen azyl v České republice z důvodů nesplnění podmínek uvedených v ustanoveních § 12, § 13 odst. 1 a 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“), a zároveň bylo žalovaným rozhodnuto podle § 28 zákona o azylu, že se na něj nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu.

Proti tomuto rozhodnutí podal stěžovatel žalobu ke Krajskému soudu v Ostravě, který ji jako nedůvodnou zamítl. Rozsudek uvedeného soudu je nyní napadán kasační stížností, ve které stěžovatel uplatňuje důvody podle § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (s. ř. s.).

Stěžovatel namítá, že rozhodnutí krajského soudu je nezákonné, protože správní orgán nesprávně posoudil splnění zákonných podmínek pro udělení azylu stanovených v § 12 zákona. Stěžovatel měl povolen v České republice dlouhodobý pobyt, protože zde podnikal, poté, co si zapomněl pobyt prodloužit, musel odejít do azylového tábora. Se svou přítelkyní, která je české státní příslušnosti, má syna, o kterého se chce starat, a to tím spíše, že jeho matka je nyní ve výkonu trestu za držení drog a nezletilé dítě má v péči matka přítelkyně. Je právem rodiče se o dítě starat, stejně tak je i zakotveným právem dítěte, aby se na jeho výchově podíleli oba rodiče. Tuto skutečnost soud nevzal v úvahu, když stěžovatel žádal o udělení azylu za účelem sloučení rodiny. Nesouhlasí rovněž s tím, jak soud posoudil, shodně s žalovaným, překážku vycestování. Ve Vietnamu jsou porušována základní lidská práva, proto se domnívá, že podmínky splňuje. Požaduje, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek krajského soudu zrušila věc mu vrátil k dalšímu řízení. Současně požádal o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

Žalovaný v písemném vyjádření popřel oprávněnost podané kasační stížnosti, neboť se domnívá, že jak jeho rozhodnutí o azylu, tak i rozsudek soudu byly vydány v souladu s právními předpisy. V dalším odkázal na správní spis. Kasační stížnost navrhuje zamítnout.

Nejvyšší správní soud posoudil v prvé řadě nezbytnost vydání rozhodnutí o návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti dle § 107 s. ř. s. a dospěl k závěru, že o něm není třeba rozhodovat, neboť se jedná o věc, která byla vyřízena v souladu s ustanovením § 56 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. přednostně.

Nejvyšší správní soud přezkoumal kasační stížností napadené rozhodnutí Krajského soudu v Ostravě v mezích důvodů uplatněných ve smyslu ust. § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Dle § 12 zákona o azylu se azyl cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že cizinec je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště.

Dle § 13 zákona o azylu se rodinnému příslušníkovi azylanta, jemuž byl udělen azyl podle § 12 nebo § 14, se v případě hodném zvláštního zřetele udělí azyl za účelem sloučení rodiny, i když v řízení o udělení azylu nebude v jeho případě zjištěn důvod pro udělení azylu podle § 12. Rodinným příslušníkem se pro účely sloučení rodiny podle odstavce 1 rozumí manžel azylanta, svobodné dítě azylanta mladší 18 let, nebo rodič azylanta mladšího 18 let. Předpokladem udělení azylu za účelem sloučení rodiny manželu azylanta je trvání manželství před udělením azylu azylantovi.

Dle § 14 zákona o azylu jestliže v řízení o udělení azylu nebude zjištěn důvod pro udělení azylu podle § 12, lze v případě hodném zvláštního zřetele udělit azyl z humanitárního důvodu.

Krajský soud byl při posuzování zákonnosti rozhodnutí žalovaného správního orgánu vázán v souladu s ustanovením § 75 s. ř. s. rozsahem a důvody podané žaloby a při přezkoumání rozhodnutí vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu.

Ze spisového materiálu vyplynulo, že stěžovatel požádal o udělení azylu dne 2. 7. 2002. V žádosti uvedl, že v České republice má dítě se svou českou přítelkyní, která je v současné době ve výkonu trestu, chtěl by se starat o svého syna, ale protože mu nebyl prodloužen pobyt z důvodu jeho dřívějšího trestního stíhání, rozhodl se požádat o azyl. Je to jeho jediná možnost jak v České republice legálně žít. Uvedl dále, že v České republice byl trestně stíhán za držení drog, ve výkonu trestu byl od dubna 2001 do dubna 2002. Do České republiky přicestoval v roce 1995, svoji vlast opustil v létě 1999.

V pohovoru konaném dne 24. 9. 2002 vedeném na žádost stěžovatele ve vietnamském jazyce uvedl, že v České republice měl povolen dlouhodobý pobyt za účelem podnikání. V červenci 2001 povolení skončilo. V dubnu 2002 po podmínečném propuštění z výkonu trestu se měl dostavit na oddělení cizinecké policie k prodloužení pobytu, ztratil však svůj cestovní doklad, pobyt mu proto nebyl prodloužen. Hlavním důvodem žádosti o azyl je legalizace pobytu v České republice, dalším důvodem je snaha o výchovu syna. V případě návratu do vlasti se ničeho neobává, ve Vietnamu neměl nikdy žádné potíže, ale jeho přáním je zůstat v České republice.

Azyl je výjimečný institut konstruovaný za účelem poskytnutí ochrany tomu, kdo z důvodů v zákoně stanovených pociťuje oprávněnou obavu z pronásledování ve státě, jehož je občanem. Azyl jako právní institut není (a nikdy nebyl) univerzálním nástrojem pro poskytnutí ochrany před bezprávím, postihujícím jednotlivce nebo celé skupiny obyvatel. Důvody pro poskytnutí azylu jsou zákonem vymezeny poměrně úzce a nepokrývají celou škálu porušení lidských práv a svobod, která jsou jak v mezinárodním, tak ve vnitrostátním kontextu uznávána Institut azylu je aplikovatelný v omezeném rozsahu, a to pouze pro pronásledování ze zákonem uznaných důvodů, kdy je tímto institutem chráněna toliko nejvlastnější existence lidské bytosti a práva a svobody s ní spojené, třebaže i další případy vážného porušování ostatních lidských práv jsou natolik závažné, že by na ně taktéž bylo možno nahlížet jako na pronásledování. Proto např. porušování hospodářských, sociálních a kulturních práv, jejichž požívání je do značné míry závislé na stupni ekonomické vyspělosti příslušné země, nečiní z dané osoby uprchlíka ve smyslu Úmluvy o právním postavení uprchlíků z roku 1951, kterou je Česká republika vázána, a není tedy ani důvodem pro udělení azylu podle ustanovení § 12 azylového zákona, byť by životní podmínky v dané zemi byly sebevíc tíživé, ledaže by ekonomická opatření mající nepříznivý dopad na životní úroveň příslušné osoby byla skrytě namířena proti určité národnostní, rasové nebo politické skupině; zde by pak podle okolností případu přicházelo v úvahu naplnění podmínek pro udělení azylu.

V daném případě, kdy stěžovatel žádost o udělení azylu odůvodnil touhou žít v České republice společně s družkou a synem a snahou legalizovat zde svůj pobyt, aniž by jakkoli zmiňoval své pronásledování za uplatňování politických práv, případně hrozbu pronásledování z důvodů rasy, náboženství, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání politických názorů ve státě, jehož je občanem, žalovaný správně vyhodnotil situaci, následkem čehož nebyl stěžovateli azyl podle ustanovení § 12 azylového zákona udělen. Důvody stěžovatelem uváděné z tohoto hlediska nejsou relevantní a nezakládají statut uprchlíka ve smyslu mezinárodního práva ani české právní úpravy.

Protože správní orgán řádně zjistil a posoudil jak osobní situaci stěžovatele, tak i stav v jeho zemi, a pokud z nich sám nevyvodil důvody pro udělení humanitárního azylu, nevybočil z mezí správního uvážení, zejména, když stěžovatel ve správním řízení ani žádné důvody hodné zvláštního zřetele pro udělení humanitárního azylu sám neuváděl.

Ačkoli je odchod stěžovatele z vlasti a přání žít v České republice lidsky pochopitelný, neimplikuje automaticky povinnost státu udělit azyl.

Poskytnutí azylu je zcela specifickým důvodem pobytu cizinců na území České republiky a nelze je zaměňovat s jinými legálními formami pobytu cizinců na území ČR, tak jak jsou upraveny např. v zákoně č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR.

Soud ve správním soudnictví přezkoumává rozhodnutí správního orgánu pouze z hlediska jeho zákonnosti, tzn., že pouze zkoumá, zda správní orgán postupoval při vydání rozhodnutí v souladu s právními předpisy, přičemž vychází z právního i skutkového stavu, který existoval v době vydání rozhodnutí.

Z rozsudku krajského soudu, napadeného kasační stížností, je zřejmé, že se soud námitkami stěžovatele uplatněnými v žalobě zabýval, přitom při přezkoumání rozhodnutí vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu.

Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že napadené rozhodnutí žalovaného je dostatečně srozumitelným a přesvědčivým způsobem odůvodněno, pro stěžovatele z něj zcela jasně vyplývá, z jakých skutečností správní orgán a následně i soud vycházel a jakými právními úvahami se při rozhodování řídil. Stěžovatel byl v protokolu o pohovoru řádně seznámen s podklady pro rozhodnutí, přičemž mohl navrhnout doplnění důkazů, z nichž správní orgán vycházel, o doplnění nežádal, ani neuvedl žádné skutečnosti, které by mohly být důvodné pro odlišné posouzení situace, než učinil žalovaný, a to zejména ve vztahu k jeho osobě a možnému pronásledování.

Nejvyšší správní soud v této souvislosti uvádí, že správní orgán má povinnost zjišťovat skutečnosti rozhodné pro udělení azylu podle ustanovení § 12 cit. zákona jen tehdy, jestliže žadatel o udělení azylu alespoň tvrdí, že existují důvody v tomto ustanovení uvedené, případně neuvádí jen důvody ekonomické. To ovšem neznamená a z žádného ustanovení zákona tak nelze dovodit, že by správnímu orgánu za této situace vznikla povinnost, aby sám domýšlel právně relevantní důvody pro udělení azylu žadatelem neuplatněné a posléze k těmto důvodům činil příslušná skutková zjištění. Povinnost zjistit skutečný stav věci má správní orgán pouze v rozsahu důvodů, které žadatel v průběhu správního řízení uvedl. Poučovací povinnost žalovaného v řízení o udělení azylu nemá představovat návod, jak azyl získat, tedy prezentaci důvodů, pro které je obvykle azyl poskytován. Na druhé straně správní řízení nesmí znemožnit žadateli o azyl sdělit všechny okolnosti, které sám považuje pro udělení azylu za významné. To bylo ze strany žalovaného dodrženo a stěžovatel nebyl ve vypovězení důvodů, které jej k podání žádosti o azyl vedly, nikterak omezován. Postup žalovaného byl tak naprosto korektní a jako takový jej soud 1.stupně i vyhodnotil. Z rozsudku krajského soudu, napadeného kasační stížností, je pak zřejmé, že soud své rozhodnutí dostatečně odůvodnil.

Namítá-li stěžovatel, že soud neposoudil jeho případ dle ust. § 13 zákona a nezabýval se skutečnostmi zakládajícími důvody pro udělení azylu za účelem sloučení rodiny, když právo dítěte na výchovu svými rodiči vyplývá z Úmluvy na ochranu práv dítěte, je nutno tuto námitku odmítnout jako bezpředmětnou. Situace, v níž se stěžovatel ocitá, nezakládá důvod pro udělení azylu za účelem sloučení rodiny a ust. § 13 zákona. Udělení azylu rodinnému příslušníku azylanta podle § 13 odst.1 zákona je možné jen v případě existence pravomocného rozhodnutí o udělení azylu osobě, která je rodinným příslušníkem žadatele

o azyl. V případě stěžovatele tomu tak není, neboť nezletilé dítě, stejně tak i jeho matka nejsou žadateli o azyl a udělení azylu, jakožto českým občanům, nepřichází ani v úvahu. Předpokladem udělení azylu za účelem sloučení rodiny manželu azylanta je trvání manželství před udělením azylu; ani tento předpoklad stěžovatel nenaplňuje. Z výše uvedených důvodů nepřipadá proto postup dle § 13 zákona v případě stěžovatele v úvahu.

Z údajů uváděných stěžovatelem v návaznosti na zprávu o stavu dodržování lidských práv ve Vietnamu za rok 2000 nevyplynuly důvody zakládající překážku vycestování dle § 91 zákona o azylu, spočívající zejména v tom, že by stěžovatel byl nucen vycestovat do státu, v němž by byl ohrožen jeho život nebo svoboda z důvodu jeho rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro politické přesvědčení nebo do státu, kde mu hrozí nebezpečí mučení, nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestu nebo kde je jeho život ohrožen v důsledku válečného konfliktu, nebo do státu, který žádá o jeho vydání pro trestný čin, za který zákon tohoto státu stanoví trest smrti a nebo by to bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky. Ostatně takové důvody ani stěžovatel sám netvrdil.

Nejvyšší správní soud neshledal námitky uplatněné stěžovatelem ve smyslu ust. § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. důvodnými, a proto kasační stížnost postupem podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

Stěžovatel, který neměl v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst.1 s. ř. s.) a žalovanému, který byl v řízení úspěšný, náklady řízení nevznikly, resp. je neúčtoval. Proto soud rozhodl, že žalovanému se nepřiznává náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Soudem ustanovenému zástupci stěžovatele byla přiznána odměna včetně paušální náhrady dle ust. § 7, § 9 odst 1 písm. f) vyhl. č. 177/1996 Sb. ve znění pozdějších předpisů. (advokátní tarif), a to za jeden úkon – převzetí věci. Částka 1075 Kč bude uhrazena z účtu NSS k rukám advokáta ve stanovené lhůtě.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 23. března 2005

JUDr. Václav Novotný
předseda senátu